

Azərbaycan Respublikasının
Medianın İnkişafı Agentliyi

Elmi-kütləvi, mədəni-maarif,
təhsil proqramlarının hazırlanması

Aynur Turan

Bu gün yaşadığımız cəmiyyəti, həyatımızın hər hansı bir hissəsini qadınlar təşəvvür etmək mümkün deyil. Təqvimdə bir əsrdən artıq tarixi olan Beynəlxalq Qadınlar Günü də xanımların cəmiyyətdə, o cümlədən mədəniyyət və incəsənətdə yerinə, roluna diqqət yetirmək üçün daha bir fürsətdir. Qadınlar öz qüdrət və bacarıqlarını istər siyasət, ər meydanında, istər ədəbiyyat, incəsənət və s. sahələrdə yetərincə nümayiş etdirmiş, hətta öz adlarını tarixin şanlı salnamələrində həkk etdirmişlər. Bəli, ayrı-ayrı dövrlərdə tarixə iz qoyan qadınların sayı günü-gündən artmaqda, çoxalmaqdadır. Qeyd etdiyimiz kimi, digər sahələrdə öz sözünü deməyi bacaran Azərbaycan qadını incəsənətdə musiqi dünyasında da silinməz izlər qoymuş, Azərbaycan sənətinə, eləcə də bəşəriyyətə silinməz izlər, təkrarsız töhfələr qıyub gətirmişlər. Neçə il ömür sürmələrindən asılı olmayaraq, onlar bizim sönməyən ulduzumuzla çevrilməmişlər. Azərbaycan səmasının əbədiyaşar ulduzlarından biri - Gülarə Əliyevanın bu il 90 illik yubileyidir. Bu münasibət ilə bu vəsaiti işləməyi özümüzdə borc bildik. Vəsait iki hissədən ibarətdir. I hissə "Dan ulduzundan düşən işıq" adlanır və onun həyatından bəhs edir. II hissədə isə onun yaradıcılığından bəhs edən tədbirlərdən söhbət açılır.

Həyat və yaradıcılığı

Əliyeva Gülarə Əziz qızı 17 noyabr 1933-cü ildə Bakıda anadan olub. 1955-ci ildə Azərbaycan Dövlət Konservatoriyasını bitirmişdir. Səid Rüstəmov adına xalq çalğı aletləri orkestrində, eləcə də Ə. Dadaşov adına xalq çalğı aletləri ansamblında çalışmışdır. 1966-cı ildən özünün təşkil etdiyi "Dan ulduzu" instrumental ansamblının rəhbəri idi.

Eyniadlı muğamlar əsasında "Şüştər" rapsodiyası, "Humayun" süitəsi, "Bayatı-kürd", "Şur" fantaziyalarının müəllifidir; ansambl üçün bir sıra xalq mahnısını aran-

je etmişdir. Ansambl ilə Əlcəzair, Suriya, Livan, Anqola, İtaliya, Bolqarıstan, Efiopiya, İsveçrə, Hindistan, Finlandiya və s. xarici ölkələrdə çıxış etmişdir. Azərbaycan Mədəniyyət və İncəsənət Universitetində pedaqoji fəaliyyət göstərmiş, 1966-1988 illərdə musiqi nəzəriyyəsi kafedrasının müdiri olmuşdur. "Dan ulduzu" ansamblına onun adı verilmişdir.

1991-ci ildə həyat yoldaşı, kulturoloq Adil Adilovu, Moskva Klinikasına müalicəyə yola salarkən kiçik qızı Nuridə və "Dan ulduzu" ansamblının istedadlı violonçelisti Minirə ilə birgə evvana çıxır və köhnə evyanın uçması nəticəsində həlak olur.

Oftalmoloq Zərifə Əliyeva, endokrinoloq Tamerlan Əliyev, onkoloq Cəmil Əliyevin bacısıdır. Həkim Əziz Əliyevin qızıdır.

Ümummilli lider Heydər Əliyevin baldızıdır.

Azərbaycan musiqiçisi, pianoçu, Gülarə Əliyevanın anadan olmasının 90-illik yubileyi ilə əlaqədar olaraq, bir sıra tədbirlər: kitab müzakirəsi, oxucu konfransı, rəsm müsabiqəsi, icmal, dəyirmi masa, ədəbi-bədii gecə və s. keçirilə bilər.

Əməkdar incəsənət xadimini təmtəqə, sevdirmək, yaradıcılığını gənc nəsle və şagirdlərə tanımaq məqsədilə kitabxanada kitab sərgisi təşkil olunmalıdır. Sərgiyə müxtəlif başlıqlarla verilə bilər: "Ömür yarımçıq olmur", "Gülarə Əliyevanı xatırlayarkən", "Dan ulduzu-Tələ ulduzu", "Daima təzə-tər melaodiyalar", "Qızıl fondun bəzəyi", "İliq bir təbbəssümlə mahnılar gülən qadın", "Dan ulduzun işığı", "Önməyən ulduzun həyat nağılı", "Dan ulduzundan düşən işıq", "Barmaqları ilə möcüzələr yaradan qadın", "Arzusu təmiz, niyyəti təmiz qadın", "Könüllərindən Dan ulduzu - Gülarə Əliyeva", "Qadınlar musiqidə", "Musiqi kəhəkşanında qəfil parlayan "Dan ulduzu" və s.

Azərbaycanın tanınmış musiqiçisi, pianoçu, sənətsünaslıq elmləri namizədi, Azərbaycan SSR əməkdar incəsənət xadimi Gülarə Əziz qızı Əliyevanın yaradıcı fəaliyyəti ən çox "Dan ulduzu" ilə vüsət tapdı. 1966-cı ildən özünün təşkil etdiyi "Dan ulduzu" instrumental ansamblının rəhbəri olub. Yaradığı "Dan ulduzu" ansamblına onun adı verilmişdir.

Gülarə xanımın rəhbərlik etdiyi "Dan ulduzu" ansamblının repertuarına ancaq peşəkar bəstəkarların mahnıları daxil ola bilərdi. Bu, bədii rəhbərin ifaçılar qarşısına qoyduğu şərt idi.

"Dan ulduzu" nun adını xalq şairi Nəbi Xəzri təklif edib. İlk çıxışından "Dan ulduzu" insanlar tərəfindən sevilir. Gülarə xanım münəzəm məşqlərin və ansambl üzvlərinin əzmkarlığı və sənətə sevgisi sayəsində arzuladığı ansamblı yaratmaqla çox musiqi kollektivlərini, qrup və ansambları arxada qoydu. "Dan ulduzu" tezliklə dövlət tədbirləri, konsertləri, xarici qastrol səfərlərinin bəzəyinə və aparıcı musiqi ansamblına çevrildi. Suriya, Livan, Əlcəzair, İsveçrə, Almaniya, Qvineya, Bissuada "Dan ulduzu" nun qastrol səfərinə çıxdığı dövlətlər, şəhərlər oldu. Xaricilər Azərbaycan musiqisinin Qərb musiqi aletlərində səslənməsini görüb təəccüblərini gizlədə bilmirdilər. Akif İslamzadə, Flo-

–ərsəyə gətirdikləri "Dan ulduzu" tale ulduzu" televiziya filminə ansamblın yaranması, Gülarə xanımın onun formalaşması yolunda çəkdiyi əziyyətlər barədə ətraflı məlumat verilir. "Dan ulduzu" ansamblının yaranması Azərbaycan musiqi tarixində yeni hadisə idi.

Gülarə Əliyeva şərəfli bir ömür yolu keçib. 1933-cü il noyabrın 17-də Əziz Əliyevin ailəsində doğulmuşdu. 1956-cı ildə Üzeyir Hacıbəyov adına Azərbaycan Dövlət Konservatoriyasının fortepiano və nəzəriyyə fakültəsini əla qiymətlərlə bitirmiş, 1966-cı ildə "Bəstəkar F.Əmirovun yaradıcılığı" mövzusunda namizədlik dissertasiyası müdafiə etmişdi. 1967-1989-cu illərdə M.Əliyev adına İncəsənət İnstitutunun (indiki Mədəniyyət və

min üreyi çox yumşaq idi. Bəzən bir o qədər populyar olmayan müğənnilər də ansamblı oxumaq istəyəndə, onlara yox demirdi.

Əməkdar incəsənət xadimi, pianoçu, mərhum Həsənağa Qurbanov onunla birgə bu ansamblı çalışmışdı. Hətta Gülarə xanımdan sonra bu ansamblı rəhbərlik etmişdi. Hər dəfə onunla görüşəndə Gülarə xanımdan söhbət açardı. Gülarə xanımla bağlı bir kitab da yazmışdı. Doğrudur, Həsənağa müəllim çox çalışdı bu kitabı çap etdirməyə. Amma amansız ölüm Həsənağa Qurbanova bu arzusunun reallaşdırmağa imkan vermədi. Gec de olsa, "Bizim Gülarə Əliyeva" kitabı işıq üzü gördü.

Kitabda Gülarə Əliyevanın sənət dostlarının, tanınmış incəsənət

Musiqi kəhəkşanında qəfil parlayan

"Dan ulduzu"

ra Kərimova, Yalçın Rzazadə, Hüseynə Hacıyeva və s. ifaçılar "Dan ulduzu" nun solistləri oldu. 1975-ci ildə isə Zeynəb Xanlarova "Dan ulduzu" yla bir silsilə proqramla dövlət konsertlərində çıxış etdi. Məmmədbağır Bağırzadə, tarzenə Zamiq Əliyev, pianoçu Həsənağa Qurbanov, qaboy ifaçısı Kamil Cəlilov ansamblı devət edildi.

Xədicə Abbasova, Şəbnəm Tapdıq, Züleyxa Mirismayılova və başqa ifaçılar "Dan ulduzu" yla məşhurlaşdılar, sevidilər. Gülarə xanım bölgələrdə oxuyan istedadlı gəncləri də kollektivə devət edər, onların potensial imkanlarının üzə çıxarılmasında köməkliliyini əsirgəməzdi. O, müğənni Cavad Rəcəbovu Lənkərandan, Məhəbbət Kazımovu isə Laçından Bakıya devət edib onlarla bir neçə mahnıları yazdırmaqla ansamblı devət etmişdi. Gülarə xanımın rəhbərlik etdiyi "Dan ulduzu" instrumental ansamblı tezliklə Azərbaycan televiziyası və radiosunun ştatına keçirilir. Bu ilk öncə kollektivə olan tamaşaçı marağının, istəyinin, tələbinin nəticəsi, sənətin qələbəsi idi.

Əməkdar incəsənət xadimi, rejissor Arif Qaziyevin və ssenari müəllifi Rəfiqə Məsudun araya-

İncəsənət Universiteti) musiqi kafedrasının müdiri olmuşdu.

Əvvəlcə Axteleradio, sonra isə S.Rüstəmov adına Xalq Çalğı Aletləri Orkestrində konsertmeyster işləmişdir. 1968-ci il Gülarə xanımın həyatında, taleyində dönüş ili olmuşdur. Həmin ildə "Dan ulduzu" kamera-instrumental ansamblı fealiyyətə başlamışdı. O, düz 23 il bu kollektivə rəhbərlik etmişdir. Ömrünün sonunadək "Dan ulduzu" nu öz övladı kimi sevmiş, ondan ayrılmamışdır.

Gülarə xanım bölgələrdən də istedadlı gəncləri kollektivə devət edir, onların potensial imkanlarının üzə çıxarılmasında köməyini əsirgəməzdi. "Dan ulduzu" instrumental ansamblı sonradan Azərbaycan Teleradio şirkətinin ştatına keçirildi.

Gülarə xanım elə bir musiqiçi idi ki, tanınmış bəstəkarların çoxu mahnılarını, əsərlərini həvəslə ona həvalə edirdilər. Ansambl çox sevilirdi. Hər bir müğənni o zaman bu ansamblı çıxış etmək istəyirdi. O zaman bu ansamblı oxuyan müğənnilər brend sayılırdı. Seçmə müğənnilər bu ansamblı oxuyurdu. Gülarə xanı-

nət adamlarının onun haqqında xatirələri yer alıb. Sənət dostları onu "Dan ulduzu" kimi əbədiyaşar insan adlandırıblar.

Gülarə Əliyeva musiqiçi və gözəl bir şəxsiyyət kimi xalqına xidmət edirdi. Bu insanda çox müsbət keyfiyyətlər toplaşmışdı. O, Azərbaycanın görkəmli professional bəstəkarlarını ansamblı devət edir və onların əsərlərini ifa edirdi. Gənclərlə işləməyə də çox üstünlük verirdi. Gülarə xanımın faciəvi şəkildə dünyasını dəyişməsi bütün musiqisevərlər üçün böyük itki oldu.

Gülarə xanımın yeganə yadigarı Ayvəndə xanım deyib: "Anam mənim xatirəmdə mehriban, qayğıkeş bir insan kimi qalıb. Çox narahət insan idi. Biz bir yana gələndə, evə dəqiq vaxtında gəlməyəndə nigaran qalar, balkona çıxıb gözləyirdi. Bəzən təzyiqli yük-sələr, halı pisləşərdi. Evimiz qonaq-qaralı olardı, ansamblın məşqlərini də evdə edərdilər. O, musiqi ilə yaşayırdı. Həmişə fəxr-lə deyirdi ki, mənəndə Üzeyir Hacıbəyov imtahan götürüb...

(ardı gələnlə sayımızda)

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyinin maliyyə dəstəyi ilə çap olunur